

Milan Syruček

BANDEROVCI

- hrdinové, nebo bandité?

6/2008

BANDEROVCI

-HRDINOVÉ, NEBO BANDITÉ?

PRAŽSKÁ VYDAVATELSKÁ SPOLEČNOST
NAKLADATELSTVÍ EPOCHA

Z minulé zkušenosti může národ jen tehdy
vyvodit odpovídající závěry pro svou
budoucnost, když jsou z minulosti objasněny
nejdůležitější historické okamžiky a nikoliv
zahaleny mlhou mlčení či nepravd.

Stepan Bandera

Její (Organizace ukrajinských nacionalistů –
pozn. aut.) cílem bylo ustavení samostatného
ukrajinského státu, cílem přinejmenším tak
starým jako dávná epopěj Bohdana
Chmelnického až Mazepova... A teď upřímně:
hodilo se na banderovce opravdu a přesně
označení banditů, lupičů a zbabělců? Já, který
jsem znal historii a dovedl jsem si je zasadit do
rámce a na tragický závěr dlouhého hnutí
jednoho ze slovanských národů, jsem si je
u sebe tak nenazýval.

Z paměti profesora Václava Černého

Milan Syruček

BANDEROVCI

- HRDINOVÉ, NEBO BANDITÉ?

Odborná konzultace
PhDr. Bohdan Zilynskyj

Copyright © Milan Syruček, 2008

RMK ČR E 17663

ISSN 1802-6915

ISBN 978-80-7250-433-6 (PRAŽSKÁ VYDAVATELSKÁ SPOLEČNOST)

ISBN 978-80-87027-85-1 (NAKLADATELSTVÍ EPOCHA)

„Na začátku roku 1945 se v Kolomyjském okruhu shromáždilo 16 sotní, proto nás nazývali metropolí povstalců. Sem se také soustřeďovaly velké síly bolševiků. Odešli jsme z vesnice Rušor, aby se v ní nebojovalo a netrpěli její obyvatelé. Ale rudonárameníci vesnici přepadli, rabovali, znásilňovali ženy. Byli jsme v lesích kolem, viděli jsme to, a proto jsme zaútočili. Boj trval tři dny a tři noci. Naše služba bezpečnosti zachytila jejich radiogramy: žádost o posily a odpověď jejich štábu, že přijedou.

Byla tam soutěska, v údolí tekla řeka Prut a vedle ní se táhla kamenitá cesta z Jablunova do Kosmače. Stáčela se do podkovy – sám Hospodín tu vytvořil takovou přírodu. Most přes řeku byl zničen, jak se utrhł sráz, a tak vznikla ideální past – pytel. Naše sotňa, to bylo 215 střelců, zalehla na kopcích nad soutěskou. Panoval třeskutý mráz, napadlo hodně sněhu, v něm jsme se výborně skryli. Pak jsme slyšeli auta. Čtyři nákladní studebakry, osobní vůz a zase nákladáky, bylo jich celkem dvanáct. U rozbitého mostu zastavili, důstojníci vystoupili z aut a šli si k osobnímu autu pro pokyny. Zřejmě se rozhodli dál postupovat pěšky, protože vojáci seskákali a řadili se do zástupu. Rozvinout se nemohli, na to bylo málo místa. Měli jsme dvaadvacet kulometů, minomety a další střelné zbraně. V tom jsem vydal rozkaz: „Vohoň!“ – „Pal!“ Výstřely byly ohlušující, jak se odrážely od kopců, v pekle by nebylo hůře. Vojáci padali jak mouchy, zpátky taky nemohli, tam jim cestu zatarasily dva kulomety.

Nevím, kolik jich padlo, my jsme se poté stáhli a nepočítali jsme je, odhadovali jsme tak dvě stě. Teprve když v roce 1968 jeden zrádce udal, kdo tehdy na oddíly enkávédistů střílel a mne znovu zavřeli, při výslechu jsem se dověděl, že jsme zlikvidovali 375 nepřátel. Dalších padesát zemřelo v nemocnici na následky zranění. Velel jim moskal, generál-major Nikolaj Dergačev, velitel kárné divize NKVD, který před rokem 1940 sloužil v kremelské ochrance. Pak bojoval na finských hranicích a vysloužil si Hrdinu SSSR. Vysídloval krymské Tatyry, také Inguše a Čečence z Kavkazu a nakonec ho nasadili proti ukrajinským povstalcům. V té bitvě padl také, jeho auto bylo prostřílené jako řešeto. Pochovali ho v Kolomyji...

*Z vyprávění velitele sotni
Myroslava Symčyče v Kolomyji,
srpen 2008*

Výlet do historie

Zlatá brána v Kyjevě je oblíbeným místem dostaveníček. Stojí prakticky v centru města, pár kroků od Ševčenkova Národního divadla opery a baletu, kolem jsou restaurace, kavárna U Leonarda, naproti pizzerie, květinářství tu má otevřeno čtyřicet hodin denně, takže tu můžete koupit kytici manželce i v noci, když se vracíte od milenky.

Chodím kolem nich denně, pokud jsem v Kyjevě, protože nedaleko odtud bydlím. A dost často potkávám turisty, jimž průvodci vykládají, že tato stavba je nejstarší dochovanou kyjevskou stavbou – pochází z jedenáctého století.

Samozřejmě to není pravda, jako mnoho jiného na Ukrajině je jinak než je.

Není to totiž originál. Byla postavena v roce 1932 spíše podle fantazie než podle dokumentů, které se ztratily. Tu původní postavil kníže Jaroslav Moudrý skutečně v 11. století, pravděpodobně roku 1037, jako součást městských hradeb. Ulice, která prochází podle Zlaté brány a ústí do Vladimírské, se nazývá Jaroslavův val, což koresponduje s pražskými Příkopy. To srovnání s Prahou neuvádím náhodou, Jaroslavův val je adresou našeho kyjevského velvyslanectví, na Vladimírské ulici jsou umístěny pamětní desky na pobyt České družiny a Jaroslava Haška. Praha také sehrála výjimečnou roli pro meziválečné ukrajinské dějiny dvacátého století, která není dosud plně prostudována.

Zlatá brána (ukrajinsky Zoloti vorota) byla původně kombinací pevnosti a chrámu Zvěstování a ve své době vzbuzovala

úžas návštěvníků. Poničil ji vpád Bátúových mongolských hord. Dále chátrala, až ji v 17. století zcela srovnali se zemí a na jejím místě vystavěli novou Zlatou bránu. Avšak v roce 1832 archeologové vynesli na světlo zbytky té původní. S konečnou platností byla v minulém století postavena její replika.

S historií Zlaté brány je to tak trochu jako s ukrajinskými dějinami. Co z nich je v interpretaci historiků pravdivé, a co se používá jako nástroj politické propagandy? Křivila se ještě za carského samoděržaví, fakticky od roku 1654, kdy Bohdan Chmelnyckyj (psáno ukrajinsky, rusky se píše Chmelnickij) v důsledku kritické situace vnitřní a na frontě s Poláky postoupil Ukrajinu Rusku, přesněji řečeno, přijal jeho patronát. Fantazírovalo se za sovětského režimu, když se SSSR vydával za stát, který definitivně pohřbil onen carský „žalář národů“ a všem národům a národnostem poskytl rovnoprávnost a možnost rozvoje – pod ruským vedením. Příkrašluje se i dnes, když se historici chtějí dopídit, jak ukrajinský národ vzkvétal v Evropě ještě možná dříve, než vznikl tento kontinent. Uznávám, že přeháním – tak tedy od chvíle, kdy se nad Dněprem objevilo toto město.

ČÍ BYLA KYJEVSKÁ RUS?

Dodnes se v Kyjevě s oblibou cituje jako projev ruského šovinismu výrok Raisy Gorbačovové, která doprovázela svého muže na většině jeho zahraničních cest. Tak se také dostala do ukrajinské metropole. V besedě s profesory a studenty Ševčenkovy univerzity prohlásila, že důkazem tradičního sjednocení Ukrajiny s Ruskem je Kyjevská Rus.

Dodnes se totiž historici přou, od čeho se odvodil název říše, která vznikla v devátém století s Kyjevem jako centrem moci. V letopisu mnicha Nestora z Pečorské lavry Povisť vremennych lit, napsaném o sto let později, se praví, že lidé se vypravili na sever, k Varjagům, tedy k Normanům, či k Rusům, jak se také nazývali, aby k nim přišla vládnout knížata,

která by to uměla. Ve skutečnosti je asi sami příliš neprosili, přišli sami, dobyli Novgorod a Kyjev, protože byli zvyklí dobývat. Vždyť si podmanili dokonce část Francie (Normandii) a Anglii a potřebovali kontrolovat obchodní cesty k Byzanci. Proto se nejvíce historiků kloní k přesvědčení, že slovo „Rus“ pochází ze Skandinávie. Odvozují to i od slova „ruotsi“, jímž Finové nazývali Švédy. Jiní tvrdí, že „Rus“ je iránského původu od slova rhos, což znamená světlo. A konečně třetí skupina zastává názor, že genetický původ tohoto slova je v názvu ukrajinských říček Ros a Rusja a obyvatel na jejím břehu – plemene Rohů či Rusů.

V každém případě se jednalo o nejstarší stát, který vznikl v období 9. až 12. století ve slovanském prostředí východní Evropy. Patřil k nejmocnějším a nejkulturnějším, také nejvzdělanějším a vryl se do evropské historie. K jeho vzniku pomohly i snahy skandinávských zemí navázat spojení s Byzantskou říší a pro cesty do Konstantinopole využívali obchodníci i vojáci především vodních cest – jednak po Volze, jednak po Dněpru. Právě na této řece bylo už v roce 482 (tak to alespoň bylo oficiálně vyhlášeno, v roce 1982, když město slavilo 1500 let své existence) založeno město Kyjev, které bylo později mocensky i obchodně spojeno s Novgorodem (rod Rurikovců).

Dodnes je považován kyjevský chrám sv. Sofie, zapsaný na seznamu světových památek UNESCO, za matku ruských kostelů. V centru města se rozkládá nejhonosnější ze tří bran, jimiž se v 11. století vstupovalo do města. Proč to připomínám? Abych zdůraznil, že Kyjev už stál nejméně sedm století, než suzdalský kníže Jurij Dolgorukij přeměnil osadu Kučkovo na řece Moskvě ve svůj hrad Moskvu. Proto tvrdit, že Kyjevská Rus byla ruskou říší, je stejný nesmysl, jako uvádět, že byla ukrajinskou říší.

Přesto se znovu tento spor rozhořel v červenci 2008, kdy se Ukrajina chystala oslavovat 1020 let od příchodu křesťanství a prezident Viktor Juščenko pozval do ukrajinské metropole

všechny patriarchy pravoslavné církve ze všech koutů světa. Pozval i ruského patriarchu Alexeje II., který sice pozvání neodmítl, ale vyzval ostatní patriarchy, ať do Kyjeva nejedou. Důvodem k tomu byla obava, že se prohloubí rozkol mezi nimi. Konstantinopolský patriarcha Bartoloměj, který rovněž přijel, chtěl pod svá křídla vzít ukrajinskou nekanonickou pravoslavnou církev (Kyjevský patriarchát, protože je ještě jiná – autokefální), kterou však jako ptáče chtěl pod svými křídly uschovat ruský patriarcha a ukrajinského patriarchu Filareta nazval „rozvracečem“.

V době svého rozkvětu, tedy za vlády Jaroslava I. Moudrého (1016–1054) a také jeho vnuka Vladimíra II. Monomacha zahrnovala společně s Novgorodem území od Baltu po Černé moře, od Karpat po Volhu. Šlo nejen o území, která knížata vybojovala, ale také o teritoria, která za vlády Jaroslava získal on, sourozenci či jeho děti. Sám Jaroslav se oženil se švédskou princeznou. Jeho sestra byla ženou polského krále Kazimíra I. a Jaroslavův syn Izjaslav se oženil s Kazimírovou dcerou. Druhý syn Svjatoslav si vzal vnučku římského císaře Jindřicha II., třetí syn se přizemil do byzantské říše. Jaroslavova dcera Anastázie se provdala za maďarského krále Ondřeje I., dcera Jelysaveta za norského krále Haralda II. a po jeho smrti za dánského krále Svena.

Konečně dcera Anna si roku 1051 vzala francouzského krále Jindřicha I. a oba byli korunováni v remešské katedrále. Po králově smrti (1060) Anna vládla Francii jako regentka za nezletilého sedmiletého syna Filipa po celých devět let. Na Evangelium, které s sebou přivezla do Paříže, skládali přísahu všichni francouzští králové až do roku 1825. Ale teprve při návštěvě ruského cara Petra Velikého na jaře 1717 se s údivem dověděli, že Evangelium, které mimochodem vzniklo v Sázavském klášteře, je psáno v církevní staroslověnštině – car je totiž začal nahlas číst.

Na pomníku, vztyčeném nad Anniným hrobem v Senlis, kde založila klášter, byl téměř do konce minulého století ná-

pis „Anna z Ruska“. Teprve 26. září 1996 byl změněn: „Anna Kyjevská, královna Francie“. V místním gymnáziu, které se nachází v prostorách bývalého kláštera, probíhá na počest královny z Kyjeva ve všech třídách hodina o Ukrajině, v níž se studenti seznamují z historií této země. Neudivuje, když v televizní anketě o tom, kdo byli největší Francouzi, se většina obyvatel tohoto městečka, kdysi ovšem velmi významného, vyslovila pro Annu.

Ale ten původní nápis na její soše, to nebylo náhodné nedopatření. Když jsem listoval mnohými západoevropskými, a také ruskými učebnicemi historie či encyklopediemi, Ukrajina se v nich vůbec nezmiňuje. Kyjevská Rus se vydává za počátek ruské říše a také další etapy se odvíjejí jako ruské dějiny. Ruský emigrantský publicista A. K. Tolstoj napsal ve čtyřicátých letech minulého století, že „jsou dvě Rusi. První – Kyjevská Rus – má své kořeny ve světové a evropské kultuře... a je ještě druhá Rus, pralesů, mongolská, divoká...“ To cituji z knihy Dějiny Ruska od českých autorů Milana Švankmajera, Václava Vebra, Zdeňka Sládka a Vladislava Moulise, kteří na tomto citátu dokládají, jaký byl asi propastný rozdíl mezi kyjevským a moskevským obdobím ruských dějin.

Nejlépe to vyjadřuje fakt, porovnáme-li právní kodex Kyjevské Rusi, jak se nám dochoval v Ruské pravdě z doby vlády Jaroslava Moudrého, s tzv. Dvinským kodexem z roku 1397, přijatým zhruba o čtyři století později. Jaroslavův je mnohem mírnější a spravedlivější. Trestá i pány za to, když udeří svého poddaného „cholopa“, ale Dvinský je netrestá, i když poddaný zemře. Autoři Dějin Ruska pokračují: „Ke krátké historii Kyjevské Rusi – Novgorodská Rus přežívala dál – je třeba dodat, že nebyla ani ukrajinským, ani ruským nebo běloruským státem. Byl to společný raně feudální státní útvar východních Slovanů, kteří se teprve od 13. století začínají etnicky diferencovat. V té době však již Kyjevská Rus neexistovala.“

Nositel Nobelovy ceny Alexandr Solženicyn, za sovětského režimu známý disident, tvrdí, že vlastně všichni východní Slované se dělili na Rusy, Malorusy a Bělorusy. Ukrajinci byli tedy pouzí Malorusové. Prakticky totéž činí Otakar Do-razil, autor historické příručky Světové dějiny v kostce, vydané znovu v roce 1997 (poprvé 1946). Ukrajina jako taková v jeho historickém výčtu chybí. Její historie je buď pod ruskou, nebo polskou či litevskou. Podle toho, jak okolní státy vtrhávaly do této země, přisvojovaly si ji, měnily její politickou tvář. Těch dobyvatelů bylo samozřejmě více, museli bychom přidat Tatary, Turky, Švédy, Bulhary, ať už přicházeli jako poslové křesťanství, islámu nebo prostě za kořistí.

Není tedy divu, že ukrajinští nacionalističtí historici naopak Kyjevskou Rus vydávají za počátek ukrajinské státnosti a samostatnosti. Mohou se odvolávat třeba i na to, že se tehdy razily první mince s dnešním ukrajinským heraldickým znakem – trojzubcem. Jak jsme si ukázali, podpůrná berla národní hrdosti je však falešná. Jenže v současné Ukrajině neexistuje taková autorita, jakou byl u nás na konci 19. století T.G. Masaryk, který se vzdor vlasteneckému třeštění dokázal spolu s dalšími vědci (Janem Gebauerem, Jaroslavem Golem a dalšími) postavit proti obecnému mínění a odhalit nepravost rukopisů Zelenohorského a Královédvorského, neboť byl přesvědčen, že na podvodu nelze stavět národní hrdost.

Sám název Ukrajina je doložen ve 12. století ve významu „pohraniční země“ a jako náhrada výrazu Malá Rus, jímž se měla odlišovat od Velké Rusi, tedy moskevského státu. Etnonymum Ukrajinec bylo užíváno od sjednocení Ukrajiny s Ruskem v 17. století, ale oficiálně se názvu Ukrajina používá od ruské únorové revoluce 1917.

ODKUD SE VZALI UKRAJINCI?

Podle ruského historika Roje Medvěděva, rovněž bývalého disidenta, je „proces formování národní sebeidentifikace na Ukrajině nejbolestivější. Na povrch vplynuly a dokonce ze-

sílily protiklady, které nebyly v autoritativním SSSR vůbec vidět. Hlavním je zjevná nevraživost mezi Ukrajinci, jejichž předkové žili od poloviny 16. století v Rusku, a Ukrajinci, žijícími v oblastech, které po dělení Polska na konci 18. století připadly Rakousku. Odlišná jsou i jejich náboženská vyznání.“

„Na Ukrajině se dosud nevytvořila ani všeobecně přijímaná, ani oficiální a dokonce ani vyloženě převládající koncepce národních dějin, protože se ukrajinský stát vytvořil z několika velkých regionů. Halič, Zakarpatsko, Poltavsko, Krym, Donbas, Kyjev, Charkov, Oděsa – všechny vyjmenované a řada jiných oblastí a měst mají rozdílné a často vzájemně nezávislé dějiny,“ uvádí dále Medvědév a pokračuje: „Hranice současné Ukrajiny neovlivnil ani tak Bohdan Chmelnyckyj, jako Petr I., Kateřina II., Lenin, Stalin, Chruščov. Ne náhodou říkají sami Ukrajinci, že ‚naše země je stvořena Bohem, který tak učinil rukama našich nepřátel‘. Výsledkem je řada mýtů,“ konstatuje ruský historik a dodává na jejich příkladu, že Kyjevská Rus byla zlatým věkem Ukrajiny, že Slovo o pluku Igorově je dávný ukrajinský epos (dodávám, že prvním byl spis mnicha Nestora z Pečerské lavry na rozhraní 11. a 12. století Letopis dávných časů), že Ukrajina byla po dvě stě let pouhou ruskou kolonií, že hladomor v letech 1932–1933 byl jen genocidou ukrajinského národa, že Rusko bylo zdrojem tragedií, ohniskem zla a asiatské záludnosti, že Ukrajinci byli po celou svou historii jen bojovníky za nezávislost. Za zvláštní „kámen úrazu“ považuje problém spojený s osobou Stepana Bandery, to je uznání Organizace ukrajinských nacionalistů a její Ukrajinské povstalecké armády za symbol ukrajinského boje za nezávislost. Medvědév se odvolává na průzkum některých ruských vědců, kteří zkoumali na dvacet ukrajinských učebnic historie vydaných v různých oblastech, kde se objevují právě tyto teze, s nimiž polemizuje – podle něj je prostě ukrajinská historie součástí ruských dějin.

Asi by bylo nesolidní odvolávat se pouze na ruské historiky, byť to byli odpůrci sovětského režimu. O mnoha těchto stránkách ukrajinských dějin bude ještě řeč v následujících kapitolách. Chtěl bych alespoň ocitovat z knihy Oresta Subtelného, kterou pod názvem *Ukraine: A History* v roce 1988 vydala torontská univerzita v Kanadě a která vyšla v ukrajinském překladu v kyjevském nakladatelství Lybid' v roce 1993: „Ukrajina byla úhelným kamenem rusko-sovětského imperiálního systému. Jak se často stává, dlouhodobá zkušenost ze života v impériu měla i některé výhody. Ale s ubývajícím časem se na prvoplánové místo vysunuly jasně negativní rysy sovětské vlády: upadající ekonomika, snížení životní úrovně, ekologické zrušení země, zločiny režimu v minulosti, potlačování lidských práv, národního uvědomění a kultury. Když se objevila možnost získat nezávislost, Ukrajina ji využila.

Tato událost se stala umíráčkem SSSR a Ukrajincům přinesla možnost vlít se do řečiště světové historie,“ píše autor a dodává, že první prolomili ideologické tabu minulosti nikoliv historici, ale novináři. Odhalili hladomor v letech 1932–33, masové hroby Ukrajinců, které zastřelili příslušníci NKVD v letech 1930–1940, na světlo vytáhli historii Zaporožské Siče, ze „zrádce“ hejtmana Mazepy, který se pokusil Ukrajinu odtrhnout od Ruska, učinili národního hrdinu, ocenili historický význam existence samostatné a nezávislé republiky v letech 1917–1920 a povstaleckou armádu UPA postavili na piedestal slávy.

Historik I. M. Konončuk v roce 2005 vydal také *Historii Ukrajiny s podtitulem Od starodávných časů do „Oranžové revoluce“*. Tuto revoluci z roku 2004 považuje za třetí v ukrajinských dějinách. Jako první označuje vytvoření Ukrajinské státní hejtmanštiny v polovině 17. století, ale mezinárodní situace nedovolila Bohdanu Chmelnyckému ji dokončit. Druhá se odehrála v roce 1917, kdy Mychajlo Hruševskij stanul v čele Ústřední rady, ale vnitřní a mezinárodní situace byly ještě horší.

Rád bych ještě ocitoval z knihy Ukrajina není Rusko z pera druhého ukrajinského prezidenta Leonida Kučmy: „Mezi naše problémy patří jeden, řešitelný dostatečně bolestivě. Než budou moci mí krajané klidně říci, že je vyřešen, projdou desetiletí. Není to rusko-ukrajinský problém, je to problém ukrajinský, ale těsně s Ruskem svázaný. Jde o naši sebeidentifikaci a naši psychologii. Ukrajínští politologové a sociologové se shodují v tom, že proces konsolidace ukrajinského národa má ještě daleko do završení. Ještě jsme úplně nepochopili, kdo vlastně jsme.“

Leonid Kučma svou knihu prezentoval i v Moskvě. Učinil tak v září 2003 a při této příležitosti prohlásil: „Ukrajinu jsme vytvořili. Teď je před námi obtížnější úkol – vytvořit Ukrajinu.“

AŽ PŘÍLIŠ ZVLÁŠTNOSTÍ?

Ukrajina má opravdu mnoho zvláštností. Například ji obývá jeden národ, který však mluví dvěma jazyky. V Československu, stejně jako v Belgii, se rovněž hovořilo dvěma jazyky, ale každý patřil jinému národu. Ukrajinská armáda, bere-li za její základ Ukrajinskou povstaleckou armádu, vznikla dříve než samostatný stát. To není tak divné, československá armáda se také formovala v zahraničí dříve než byla vyhlášena republika. Ale Ukrajina měla i diplomaty dříve než formovala svou zahraniční politiku. Od roku 1945 její zástupci seděli v Organizaci spojených národů a v dalších mezinárodních organizacích jako je UNESCO, uskutečňovali však zahraniční politiku Moskvy. Teprve když se vedoucí ukrajinské mise v OSN Anatolij Zlenko stal v roce 1991 prvním ministrem zahraničí nezávislé Ukrajiny, mohl také vytvořit zahraničněpolitickou koncepci Ukrajiny. Jistě, přeskočil jsem období let 1917–1920, kdy také existovala Ukrajinská republika, či březen 1939, kdy na pár hodin vznikla Karpatská Ukrajina. Ale to bylo bohužel příliš pomíjivé období, než aby se na tom dala budovat konstrukce počátků skutečně

nezávislé Ukrajiny. Tak jako ji nelze budovat na Kyjevské Rusi.

Čtenář si může položit otázku, proč knihu o událostech z let poloviny minulého století začínám státním útvarem, který vznikl před tisíci lety? V knize je však řeč o ukrajinské státnosti. Bez připomenutí jejího historického formování by mnohé z toho, o čem budu vyprávět, vyznělo nelogicky, bylo by vytrženo ze svého kontextu. Je třeba připomenout alespoň letmo to, nač se odvolával i Stepan Bandera. Studii o české státnosti by asi také historik začínal Přemyslovci, náš vztah k Německu by se neobešel bez historických reminiscencí, které formovaly a dosud formují naše národní vědomí.

Ostatně, neodvolávám se na naši historii jen náhodou. Ještě si objasníme, jakou zvláštní roli hrála Praha a vůbec Československá republika v ukrajinských dějinách zejména v meziválečném období minulého století. Naše literatura je na to skoupá a pokud připomíná Ukrajince před padesáti lety, pak z pohledu „statečných“ českých a slovenských policistů, příslušníků finanční stráže a vojáků, bojujících ve slovenských horách a v jižních Čechách proti „banditským“ banderovcům. Také mýtus, který je na čase ukázat v objektivním světle.

Tato exkurze mi současně umožňuje vysvětlit, jak dosud otevřené jsou tyto otázky, jak jsou citlivé ve vztahu k největšímu ukrajinskému sousedovi – Rusku a dokonce v současné politice ve vztahu Ukrajiny k evropským a severoatlantickým institucím.

V mnohém podmínily národní charakter Ukrajinců. Ač nemám rád zevšeobecňování u charakterových črt, v jednom se asi nezmylím: všem Ukrajincům je vrozená nedůvěřivost. Byli tolikrát klamáni a podváděni, že dnes nevěří ničemu a sami se snaží vše nějakým způsobem obejít. Když vyprávím, jak už běžně nakupujeme přes internet, jen nedůvěřivě pokrčí rameny: nebojíte se, že vás ošidí? Že nepošlou zboží? Že si ponechají číslo vašeho konta a budou z něj postupně vybírat? Použijí jiný příklad z běžného života. Jel jsem se svým